

Handläggare
Anna Björklund
Telefon: 08-508 240 18

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Naturvårdsverkets redovisning för åtgärder för minskad nedskräpning

- Svar på remiss från trafikroteln, dnr: 110-2018/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Sara Heppling Trygg
Avdelningschef

Sammanfattning

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att utvärdera nedskräpningsbotens styreffekt för minskad nedskräpning och vid behov lämna förslag på nödvändiga förändringar samt att utreda och föreslå hur det nationella förebyggande arbetet mot nedskräpning kan säkerställas. Naturvårdsverket föreslår att kommunens ansvar för renhållning utökas och förstärks samt att innebörden av kommunens sekundära ansvar för städning utanför detaljplanelagt område förtydligas. Inga förändringar föreslås gällande nedskräpningsbotens syfte och användning. Naturvårdsverket anser att det i dagsläget vore mindre lämpligt att föreslå en finansiering av attityd- och beteendefrågor.

Förvaltningen är positiv till att naturvårdsverket ser över arbetet för att minska nedskräpningen i Sverige.

Ärendet

I Sverige är all form av nedskräpning förbjuden. Skräpiga miljöer upplevs som otrevliga och otrygga av många människor. Nedskräpning och brist på renhållning kan leda till skador på djur och människor, spridning av kemikalier och negativa effekter för turistnäring, företagande och friluftsliv.

Kommuner och statliga myndigheter lägger varje år stora summor på att städa och återställa dessa miljöer.

Nedskräpningsboten

Bestämmelsen om ansvar för nedskräpning finns i miljöbalken och straffet är böter eller fängelse i ett år. Nedskräpningsbotens syfte är att förenkla polisens arbete och avlasta rättssystemet. Den mindre allvarliga formen av nedskräpning, nedskräpningsförseelse, ger penningböter som kallas nedskräpningsbot. Ringa nedskräpningsförseelse, som när någon kastar ett kassakvitto eller cigarettfimp på marken, bedöms inte som ett brott.

Naturvårdsverkets uppdrag

Naturvårdsverket har i regleringsbrevet för budgetåret 2016 fått i uppdrag att utvärdera nedskräpningsbotens styreffekt för att minska nedskräpningen och vid behov lämna förslag på nödvändiga förändringar samt att utreda och föreslå hur det nationella förebyggande arbetet mot nedskräpning kan säkerställas. I uppdraget ingår också att utreda om kompletterande finansieringsformer och/eller åtgärder för omhändertagande av marint skräp på stränder behövs. Naturvårdsverket ska vid behov föreslå olika alternativ samt utreda och föreslå hur lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning kan ändras så att kommunerna får ansvar för att beakta miljöaspekter i naturmiljöer och utföra renhållning även inom sådana områden.

Naturvårdverkets förslag

Extra medel till strandstädning behövs på Bohuskusten

Problemen med marin nedskräpning är särskilt stora på Bohuskusten. I dagsläget bedömer Naturvårdsverket att en statlig finansiering av strandstädning är den mest framkomliga vägen, eftersom problemet är regionalt och skräpet till övervägande del har flutit i land.

Kommunens ansvar enligt gaturenhållningslagen utökas för att motverka skada på växt- och djurliv och naturmiljön i övrigt

Kommunens renhållningsåtgärder utgår idag i huvudsak från att besvär för människors hälsa ska hindras samt att krav som kan ställas avseende trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet ska uppfyllas. Naturvårdsverket föreslår att kommunens ansvar för renhållning utökas med att ”skada på växt- och djurliv samt naturmiljön i övrigt ska undvikas i skälig utsträckning”. Med ett sådant tillägg blir det tydligt att kommunen är skyldig att städa om det till exempel finns risk för att djur skadar sig på sådant som byggavfall som dumpats i en skog.

Detta förväntas medföra ökade kostnader för renhållning för kommunerna, hur stora är dock inte möjligt att bedöma utan vidare underlag.

Kommunernas ansvar utanför detaljplan förstärks och förtydligas

Det finns idag en osäkerhet kring kommuners, fastighetsägares och andra aktörers ansvar för att städa på allmän plats utanför detaljplanelagt område. Sådana områden kan vara skogar och stränder som allmänheten har tillträde till enligt allemansrätten. Renhållningen av icke-planlagd mark är idag mer åsidosatt än renhållningen av planlagda områden. Naturvårdsverkets uppfattning är att kommunernas ansvar är större än vad kommunerna i vissa fall anser sig ha. Naturvårdsverket föreslår att ansvaret förstärks och att innebörden av kommunens ansvar förtydligas.

Hela gaturenhållningslagen ses över

Lagen om gaturenhållning och skyltning är ålderdomligt utformad och bör ses över.

Naturvårdsverkets överväganden

Nedskräpningsboten

Naturvårdsverket ser inget tydligt samband mellan nedskräpningsbot och minskad nedskräpning. Inga förändringar föreslås gällande nedskräpningsbotens syfte och användning.

Att slänga cigarettfimpar är inte förbjudet, men mycket vanligt förekommande. För att det ska anses vara motiverat att bötfälla nedskräpning med småskräp, så som fimpar, behövs enligt Naturvårdsverket ett underlag som tydligare än idag visar på risken för skada på miljön.

Nationellt förebyggande arbete

Arbetet med nationellt förebyggande arbete är enligt Naturvårdsverket i dagsläget säkerställt i den omfattning som behövs. Mot bakgrund av de pågående förhandlingarna i EU om att producenter ska ha ett ansvar för finansiering av nedskräpningsförebyggande information ser Naturvårdsverket det som mindre lämpligt att nu föreslå en finansiering av attityd- och beteendefrågor.

Ärendets beredning

Ärendet är berett på avdelningen Stadsutveckling och medborgarservice.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utmaningen med ökad nedskräpning är global och det är positivt att Naturvårdsverket ser över arbetet för att minska nedskräpning i Sverige.

Förvaltningen har sedan 2014 drivit ett projekt kring attityd- och beteendeförändring gällande nedskräpning och den faktiska nedskräpningen har sedan dess minskat på de områden där skräpmätningar har genomförts. Samtidigt har nöjdheten ökat i stadsdelsnämndsområdet gällande upplevelsen av att området är välskött. Förvaltningen har också varit med och tagit fram en metod för skräpmätning inom EU. Förvaltningen ligger i framkant och har lyfts fram av Håll Sverige Rent som ett av landets goda exempel.

Förvaltningen anser att det är av allra största vikt att det finns statliga medel att söka för att arbeta med attityd- och beteendefrågor. Förvaltningen bedömer att det är den insats som kan bidra till störst förändring men också att sådant arbete till stor del kräver en lokal kontext vilket inte kan uppnås genom ett eventuellt övergripande producentansvar.

Förvaltningen anser vidare att det borde vara möjligt att bötfälla individer som kastar cigarettfimpar på marken då det är det allra vanligaste förekommande skräpet samtidigt som cigarettfimpar är skadliga för miljön.

Förvaltningen ställer sig positiva till att gaturenhållningslagen ses över. Om kommunernas ansvar för renhållning utökas förväntas förvaltningens kostnader öka och förvaltningen anser att det borde finnas statliga medel att söka för åtgärder gällande utökad renhållning.

Bilagor

1. Åtgärder för minskad nedskräpning.